

פרק ראשון

1. בחוק זה –

הגדרות

"שר" – חבר הממשלה, במידה שהממשלה העבירה לו את הסמכות לבצע חוק זה;
"מצרך" – כל חי, דומם או צומח, בין תלוש ובין מחובר, לרבות מים ומחצבים ולמעט קרקעות ובניינים וכל דבר שדיני הפיקוח על מטבע חוץ חלים עליו;
"שירות" – לרבות כל שירות לזולת, וכן שעשוע ציבורי כמשמעותו בפקודת השעשועים הציבוריים, 1935¹, וכל עשייה במצרכים למען הזולת, לרבות בניה, בין לצורך עצמי ובין לצרכי אחרים, אך עבודתו של עובד שכיר אינה בגדר שירות למעבידו;
"עושה שירות" – לרבות העושה בידי אחר, ולגבי בניה גם לרבות הקבלן, האדריכל, המהנדס, וכל הממלא תפקידי השגחה בביצועה;
"שכר" – כל תשלום כסף, או תמורה אחרת, בעד עשיית שירות;
"מפעל" – כל מפעל של תועלת ציבורית וכל מיזם, או עסק, של תעשייה, מסחר, בניה, תחבורה או חקלאות;
"בעל", "מפעל" – לרבות אדם הממלא לגבי המפעל תפקידי הנהלה;
"פעולה חיונית" – פעולה הנראית לשר כחיונית להגנת המדינה, לבטחון הציבור, לקיום אספקה סדירה או שירותים סדירים, להגדלת היצוא או להגברת הייצור, לקליטת עולים, או לשיקום חיילים משוחררים או נכי מלחמה;
"מכירה" – עסקה במצרך כנגד תמורה, לרבות שכירות או מתן זכות שימוש, או הסכם על עסקה כזאת, בין שיש עמן עשיית שירות ובין שאיננה;
"הצעת מכירה" או "הצעת שירות" – לרבות הודעה של אדם בכל צורה שהיא –

(1) על מחיר מצרך שהוא מוכן או מסכים למכור,

(2) על שכר בעד שירות שהוא מוכן או מסכים לעשות;

"צרכן", "במצרך" – מי שקנה אותו מצרך, או רכשו באופן אחר, לכל מטרה שהיא פרט לייצור או למכירה;

"קמעונאי", "במצרך" – מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לצרכן;

"יבואן", "במצרך" – מי שמביא אותו מצרך מחוץ לארץ;

"ייצרן", "במצרך" – אדם העוסק, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, בייצורו של המצרך או בשינויו מבחינת הצורה, הטיב, האיכות או מכל בחינה אחרת שהיא, או העוסק באריזתו או במזיגתו, או המייצר או המגדל תוצרת חקלאית, חיה או דוממת, או גורם לייצורה או לגידולה;

"סיטונאי", "במצרך" – מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לקמעונאי;
"צו אישי" – צו שניתן לאדם פלוני או למפעל פלוני, או למספר בני אדם או מפעלים שפורטו אחד אחד בצו;

"צו כללי" – צו שאינו צו אישי;

"חוק זה" – לרבות התקנות שהותקנו והצווים שניתנו על פיו.

2. חוק זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948².

תחולת החוק

* נתקבל בכנסת ביום ח' בטבת תשי"ח (31 בדצמבר 1957); הצעת החוק ודבריו הכבר נתפרסמו בת"ח 278, תשי"ז, עמ' 44.

1 ע"ר 1935, תוס' 1 סס' 496, עמ' 49.
2 ע"ר תש"ח, תוס' א' סס' 2, עמ' 1.

3. לא ישתמש שר בסמכותו לפי חוק זה, אלא אם היה לו יסוד סביר להניח שהדבר דרוש לקיום פעולה חיונית, או למניעת הפקעת שיערים וספירות.

פרק שני : סמכויות פיקוח

אכרזה על
מצרכים
ושירותים בני-
פיקוח

4. (א) שר רשאי להכריז על מצרך מסויים כעל מצרך בר-פיקוח.
(ב) שר רשאי להכריז על שירות מסויים כעל שירות בר-פיקוח.
(ג) כל אכרזה לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

פיקוח כללי על
מצרכים ושירותים

5. (א) שר רשאי להסדיר בצו –
(1) ייצורו של מצרך מסויים, שמירתו, החסנתו, הובלתו, העברתו ממקום למקום ומיד ליד, הפצתו, מכירתו, רכישתו, צריכתו, הטיפול בו והשימוש בו, לרבות שחיטת בהמות;
(2) פעולתו ודרכי הנהלתו של מפעל העוסק בפעולה חיונית;
(3) עשייתו של שירות בר-פיקוח.

(ב) כל מה ששר רשאי להסדיר לפי סעיף זה, רשאי הוא לאסרו, להגבילו, להטיל עליו פיקוח או בקורת, להתנותו בתנאים, לרבות תנאים לקבלת רשיון, כללי או מיוחד.
(ג) שר רשאי לקבוע, בצו, הוראות בדבר –

(1) הטלת חובה על אדם העוסק בייצורם או במסחרם של מצרכים, או בעשיית שירותים – לנהל פנקסים, חשבונות, רשימות או תעודות אחרות ביחס למפעלו ולספק דינים וחשבונות כמתואר בצו;

(2) הטלת חובה על אדם למכור, או להוציא מרשותו בדרך אחרת, מצרך בר-פיקוח הנמצא כבעלותו, בחזקתו או בפיקוחו, באופן ובזמן שקבע בצו, וכן במחיר שלא יעלה על המחיר המכסימלי שקבע בצו;

(3) סגירתו של מפעל המתנהל ללא רשיון, אם דרוש רשיון להנהלתו לפי חוק זה או אם הוגשה נגד בעליו תביעה פלילית על עבירה לפי חוק זה, או הפסקתו של שירות בר-פיקוח הנעשה ללא רשיון, אם דרוש רשיון לעשייתו לפי חוק זה, או אם הוגשה נגד עושה השירות תביעה פלילית על עבירה לפי חוק זה;

בצו לפי פסקה זו יכול השר להסמיך שוטר להיכנס למפעל ולהוציא מתוכו, או לחתום בחותם, כל טובין שנמצאים בו ולעשות כל פעולה אחרת שיהא, לדעתו, צורך בה, כדי להבטיח ביצועו של הצו;
(4) איסור העלמתם של מצרכים בני-פיקוח או השמדתם.

(ד) (1) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי, או לאדם מסויים או לסוג של בני אדם, או למפעל מסויים או לסוג של מפעלים או לחלק של מפעל או של מפעלים.

(2) צו כללי לפי סעיף זה יכול להיות מוגבל לחלק משטח המדינה.

(3) בצו כללי ובצו לסוג של בני אדם רשאי שר להורות כי הוראות הצו, כולן או מקצתן, לא יחולו על מי שפורש בצו; פטור כאמור יכול להיות לאדם פלוני או לסוג של בני אדם.

קביעת מחירים

6. (א) שר רשאי לקבוע בצו –
(1) מחיר מכסימלי למצרך בר-פיקוח;
(2) ריווח מכסימלי שמוותר להפיק ממכירת מצרך בר-פיקוח אם לא נקבע לו מחיר מכסימלי;
(3) שכר מכסימלי לשירות בר-פיקוח או לסוג שירותים אלה.

- (ב) (1) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי או לאדם מסויים או לסוג של בני אדם או לעסקה מסויימת או לסוגי עסקאות.
(2) צו כללי לפי סעיף זה יכול להיות מוגבל לחלק משטח המדינה.

רכישת מצרכים

7. (א) שר רשאי להורות בצו (להלן – צו רכישה) על רכישתם של מצרכים בני-פיקוח, אם הוא סבור כי הדבר דרוש כדי למנוע אגירתם, העלמתם, עיכוב לא סביר בהוצאתם לשוק או לשימוש, או שימוש בלתי חוקי בהם, ומשעשה כן יעמדו המצרכים מכוח צו הרכישה לקנין המדינה, נקיים מכל משכון, שעבוד, עיקול או כיוצא באלה, וינהגו בהם כפי שיוורה השר; היו המצרכים נתונים במשכון, בשעבוד, בעיקול או כיוצא באלה – יבוא במקום המצרכים, לענין זה, המחיר שהשר ישלם בעדם.

(ב) על מחירם של מצרכים שצו רכישה חל עליהם יחולו הוראות אלה:

- (1) נקבע מחיר מכסימלי לאותו סוג של מצרכים – ישולם לבעליהם המחיר המכסימלי;
(2) לא נקבע מחיר מכסימלי – ייקבע מחיר כזה וישולם לבעליהם המחיר שנקבע;
(3) השר רשאי לנכות מהמחיר ניכוי שלא יעלה על שיעור הריווח שהמכר במחיר המכסימלי משאיר למעשה לבעל המצרכים או על 25% מהמחיר, הכל לפי הסכום הקטן יותר.

8. (א) מפעל העוסק, או הנועד לעסוק, בפעולה חיונית, רשאי שר להטיל על בעליו חובה להפעיל את מפעלו לפי הוראות השר או איסור להפסיק את פעולת המפעל.
(ב) על אף האמור בסעיף 3, לא יתן שר צו לפי סעיף זה, אלא אם יהיה סבור כי הדבר דרוש להגנת המדינה או לשם מניעת הפרעה בקיום אספקה סדירה או שירותים סדירים.
(ג) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי או למפעל מסויים.

הפעלתו של מפעל

9. (א) שר שנתן צו לפי סעיף 8 ונוכח כי מטרת הצו לא הושגה בגלל הימנעותו או רשלנותו של בעל המפעל שעליו חל הצו, רשאי, בצו, למנות אדם (להלן – מפקח מורשה) לניהול המפעל או לפיקוח על הנהלתו, ורשאי הוא לפרט בצו את תפקידי הניהול והפיקוח.
(ב) העתק הצו יימסר לבעל המפעל, זולת אם הבטחת הגנת המדינה מחייבת לנהוג על דרך אחרת.

מינוי מפקח מורשה

10. (א) מפקח מורשה ינהל את המפעל או יפקח עליו לפי ההוראות שקיבל מהשר, וכל הנושא בתפקידי הנהלה באותו מפעל, או בחלק ממנו שהצו חל עליו, חייב למלא אחרי הוראות המפקח המורשה.
(ב) לא יורה מפקח מורשה הוראה הסותרת הוראת כל מסמך המחייב את המפעל, אלא במידה שהורשה לעשות כן בצו של השר.

סמכותו של מפקח מורשה

11. (א) מינויו של מפקח מורשה הוא לשלושה חדשים, אם לא הורה השר בצו על תקופה קצרה יותר, ואולם השר רשאי להאריך את תוקף המינוי לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שלושה חדשים, וכן רשאי הוא להחליף מפקחים מורשים.
(ב) מפקח מורשה שאיננו עובד מדינה, רשאי השר לקבוע לו שכר שישולם לו מאוצר המדינה, בעד מילוי תפקידיו לפי תוק זה.

תקופת כהונתו ושכרו של מפקח מורשה

12. (א) שר רשאי בצו להורות לכל העוסק בשירות בר-פיקוח, לעשות כל שירות, נעצמו או על-ידי שליחיו, שבתחום עסקו או מקצועו כפי שיוורה השר.
(ב) השכר שהעושה שירות לפי סעיף זה יהיה זכאי לקבל ייקבע על-ידי השר בצו.

סמכות לדרוש שירותים

13. (א) שר רשאי בצו, אם הוא סבור שהדבר דרוש כדי להבטיח את ביצוע סמכויותיו לפי חוק זה, להורות, שענין פלוני יבוקר על-ידי אדם (להלן – המבקר) במקום שפורש בצו. (ב) למבקר יהיו כל הסמכויות הנתונות לוועדת חקירה לפי סעיף 5 לפקודת ועדות חקירה.³
14. (א) נתחייב אדם לפי חוק זה לבצע פעולה מסויימת, ונמנע מלבצעה, כולה או חלקה, ולדעת השר שנתן את הצו אין סיבה המצדיקה הימנעות זו, רשאי הוא למנות אדם לביצוע הפעולה, ולגבות מן החייב בביצועה כדרך שגובים חוב, את כל ההוצאות הסבירות שהוצאו לביצוע הפעולה ושלא היו מוציאים אילו נעשתה על ידי החייב לעשותה. (ב) כל קביעה של שר לענין שיעור ההוצאות שיש לגבותן כאמור דינה, בכל הנוגע לזכות הערר על פי הפרק השלישי, כדין צו אישי; כדי למנוע ספק ייאמר כאן במפורש, כי החוב לא יהיה ניתן לגביה כל עוד לא חלפה התקופה להגשת הערר, ואם הוגש ערר – כל עוד לא ניתנה החלטת ועדת העררים.
15. שר רשאי בצו להורות כל הוראה משלימה וכל הוראת לוויה הדרושות לביצוע סמכויות לפי פרק זה, לרבות הוראות בדבר דרכי אכיפתם של צווים.
16. מתן צו לפי סעיף אחד לפרק זה לא יגרע מסמכות של שר לתת צו לפי סעיף אחר לפרק זה.

פרק שלישי: עררים

17. (א) שר המשפטים ימנה ועדות עררים לענין חוק זה. (ב) כל ועדת עררים תהיה של שלושה; ליושב-ראש הועדה ימונה שופט בית משפט מחוזי ובין יתר חבריה יהיה לפחות אחד שאיננו עובד מדינה. (ג) שר המשפטים רשאי למנות חברים חלופים לוועדה. (ד) הודעה על מינוי ועדת עררים, על הרכבה ועל מענה תפורסם ברשומות.
18. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי צו אישי לפי חוק זה, רשאי, תוך חמישה-עשר יום מהיום שהצו הגיע לידיעתו, לערור עליו לפני ועדת עררים; יושב-ראש הועדה רשאי להאריך את התקופה להגשת הערר אם ראה סיבה מצדקת. (ב) הגשת ערר על צו לא תעכב את ביצועו זולת אם החליט על כך יושב-ראש הועדה, לאחר שנתן הזדמנות לשר או לנציגו להשמיע את טענותיהם. (ג) ועדת עררים רשאית לאשר את הצו, לבטלו או לשנותו או לאשרו בתנאים שתתנה או בסייגים שתקבע, ובכלל זה תנאים וסייגים שהועדה תהיה רשאית לשנותם מדי פעם בפעם. החלטת הועדה היא סופית; אולם רשאית היא לחזור ולדון באותם התנאים והסייגים שהיא רשאית לשנותם מכוח החלטה קודמת.
19. (א) לוועדת עררים יהיו כל הסמכויות הנתונות לוועדת חקירה לפי סעיף 5 לפקודת ועדות חקירה. (ב) היה עובד מדינה בין חברי הועדה, לא ישב בדיון על צו שניתן על ידי השר הממונה עליו. (ג) שר המשפטים יתקין תקנות הקובעות את סדרי הדיון בפני ועדת עררים, ובמידה שלא נקבעו תקבע אותן הועדה עצמה.

³ חוקי אי, כרך א', פרק כ"א, עמ' 152.

פרק רביעי : מניעת רווחים מופקעים

סימן א' : מניעת רווחים מופקעים בנוצרכים

20. (א) (1) נקבע מחיר מכסימלי למצרך בר-פיקוח, לפי חוק זה או לפי כל חיקוק אחר, לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציעו למכירה, ולא יקנה אותו ולא יציע שימכרוהו לו, במחיר העולה על המחיר המכסימלי שנקבע.

איסור על מחיר מופקע

(2) נקבע ריווח מכסימלי שמותר להפיק ממכירת מצרך בר-פיקוח, לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציעו למכירה, במחיר שיש בו למוכר יותר מהריווח שהותר להפיק ממכירתו.

(ב) לא נקבע למצרך בר-פיקוח מחיר מסכימלי, לא לפי חוק זה ולא לפי חיקוק אחר, ולא נקבע ריווח מכסימלי שמותר להפיק ממכירתו — לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציע למכרו במחיר שיש בו למוכר יותר מריווח סביר.

(ג) לענין סעיף זה "נקבע" — נקבע בהוראה החלה על האדם שהוטלה עליו הגבלה לפי סעיף זה.

21. (א) קמעונאי יציג תמיד, במקום הנראה לעין, את מחירו של כל מצרך בר-פיקוח שהוא מציע, מציג או מחזיק במלאי, למכירה, וכן של כל מצרך בר-פיקוח שהוצג לראווה, בין בחלון ובין שלא בחלון, באופן הנותן יסוד להניח שהוא מוכר, או מציע למכור, אותו מצרך, או מצרך הדומה לו בעיקרו, או שהוא מזמין הצעות לקנייתו, ושל כל מצרך אחר שהוצג כאמור ושר קבע לגביו, בצו, חובה להציג מחיר (בסעיף זה — צו הצגה); המחיר שיוצג כאמור יצוין בספרות ברורות לעין כל אדם.

הצגת מחיר

(ב) שר רשאי להורות, בצו, שכל מי שאינו קמעונאי ועסקו, או חלק מעסקו, הוא מכירת מצרך בר-פיקוח או מצרך אחר שצו הצגה חל עליו, יציג מחירו של אותו מצרך, כאמור בסעיף קטן (א).

22. לא יסרב אדם סירוב בלתי סביר למכור מצרך בר-פיקוח הנמצא במלאי שלו במחיר שהוצג כאמור בסעיף 21.

איסור לסרב למכור

23. לא יתנה אדם על מכירת מצרך בר-פיקוח תנאי שהקונה יקנה ממנו מצרך אחר, או שישלם למתווך פלוני דמי עמילות או שכר תיווך, או כל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק.

איסור התנאה על מכר

24. (א) לא יימכר מצרך בר-פיקוח —

הצדדים במכירת מצרך בר-פיקוח

(1) בידי יבואן ליבואן אחר או ליצרן;

(2) בידי יצרן ליבואן, או ליצרן אחר שעסקו, או חלק מעסקו, הוא ייצורו של אותו מצרך;

(3) בידי סיטונאי ליבואן, או לסיטונאי אחר;

(4) בידי קמעונאי ליבואן, ליצרן, לסיטונאי או לקמעונאי, שעסקם או חלק מעסקם הוא יבוא, ייצור, מכירה סיטונית או מכירה קמעונית של אותו מצרך, הכל לפי הענין;

(5) בידי צרכן לכל אדם אחר, להוציא מצרך בר-פיקוח שנרכש בכמות סבירה וכמשך תקופה סבירה לצרכי הצרכן או בני-ביתו והנמכר לצרכים סבירים של הקונה או בני-ביתו, אלא ששר רשאי, בצו, להורות שהקלה זו לא תחול על מצרך מסויים או עסקה מסויימת או סוג מסויים של עסקאות או מצרכים.

- (ב) סעיף קטן (א) לא יחול על מכירה על פי היתר מאת שר ולפי תנאי כתב ההיתר.
 (ג) לא יהיה אדם צד למכירה האסורה לפי סעיף קטן (א).

חשבון וקבלה
 במכירת מצרכים
 בני-פיקוח

25. (א) מכר אדם מצרך בר-פיקוח לשאינו צרכן, יתן לו, לא יאוחר משעת מסירת המצרך, חשבון חתום בידו או בשמו, שיפורטו בו:

- (1) המספר הסידורי של החשבון;
- (2) שם המוכר ומען מקום עסקו;
- (3) שם הקונה ומענו;
- (4) שיעורו ותיאורו של המצרך שנמכר;
- (5) המחיר שבו נמכר המצרך, בפירוט חישובי התמורה בעד מסירה, אריזה, ביטוח וכיוצא באלה, במידה שנכללו בחישוב המחיר;
- (6) תיאורו של כל שירות שנעשה לרגל מכירת המצרך;
- (7) תאריך המכירה;
- (8) תאריך החשבון;
- (9) כל פרט אחר שייקבע על ידי שר בצו.

(ב) קיבל אדם מחיר של מצרך בר-פיקוח שמכר למי שאינו צרכן בלבד, יתן למשלם קבלה חתומה בידו או בשמו המפרטת את הסכום ששולם וכן את המספר הסידורי והתאריך של החשבון שבקשר אתו שולם הסכום.

(ג) שולם מחירו של המצרך במעמד מתן החשבון, רשאי המוכר לערוך את החשבון והקבלה בתעודה אחת.

(ד) מכר אדם מצרך בר-פיקוח לצרכן, יתן לקונה אם דרש זאת או אם קבע שר, בצו, חובה לעשות זאת, קבלה חתומה כאמור בסעיף קטן (ב), המפרטת את המחיר ששולם ואת שיעורו ותיאורו של המצרך שמכר.

(ה) אדם, למעט צרכן, שנחן או שקיבל חשבון או קבלה על פי סעיף זה, או גם זה וגם זה ישמור אותם או העתק מהם, עד תום ששה חדשים מיום נתינתם או קבלתם.

סימן ב': מניעת רווחים מופקעים בשירותים

איסור עשיית
 שירות תמורת
 שכר מופקע

26. (א) נקבע שכר מכסימלי לשירות לפי חוק זה או לפי כל חיקוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, ולא יציע ולא יסכים שיעשהו בשבילו, תמורת שכר העולה על השכר המכסימלי שנקבע.

(ב) לא נקבע כל שכר מכסימלי לשירות בר-פיקוח, לא לפי חוק זה ולא לפי כל חיקוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, בשכר שלמעלה מהסביר.

(ג) לענין סעיף זה "נקבע" – נקבע בהוראה שחלה על האדם שהוטלה עליו הגבלה לפי סעיף זה.

הצנת תעריפי
 שכר בעד
 שירותים בני-
 פיקוח

27. שר רשאי להורות בצו, שכל אדם שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירותים בני-פיקוח, יציג תמיד, במקום הנראה לעין, את שיעור השכר בעד כל שירות שבתחום עסקו; שיעורי השכר שיוצגו כאמור יוכנו בספרות ברורות המאפשרות לכל אדם לברר בנקל את שכרו של כל שירות כזה.

איסור לסרב
 לעשיית שירות
 בני-פיקוח

28. (א) מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירות בר-פיקוח לא יסרב סירוב בלתי סביר לעשיית אותו שירות, ואם ניתן עליו צו לפי סעיף 27, לא יסרב סירוב בלתי סביר לעשות את השירות בעד השכר שהוצג כאמור באותו סעיף.

(ב) לא יתנה אדם על עשיית שירות בר־פיקוח תנאי, שמבקש השירות יזמין שירות נוסף, או יקנה מצרך כל שהוא, או ישלם למתווך פלוני דמי עמילות או שכר תיווך, או כל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק.

29. (א) עשה אדם שירות בר־פיקוח יתן למקבל השירות, אם דרש זאת, או אם קבע שר, בצו, חובה לעשות זאת, חשבון חתום בידו או בשמו, שיפורטו בו:

- (1) שם עושה השירות ומען מקום עסקו;
- (2) שם האדם שבשכילו נעשה השירות ומענו;
- (3) תיאור השירות ופרטיו;
- (4) שכר השירות;
- (5) תאריך השירות ומקומו;
- (6) תאריך החשבון;
- (7) כל פרט אחר שיקבע שר בצו.

(ב) קיבל אדם שכרו של שירות, יתן למשלם, אם דרש זאת, או אם קבע שר בצו חובה לעשות זאת, קבלה חתומה בידו או בשמו, המפרטת את השירות שנעשה ואת השכר ששולם בעדו.

(ג) שר רשאי לפטור, בצו, כל עושה שירות מהחובה המוטלת עליו לפי סעיף זה, ובלבד שיתן לאדם המקבל את השירות כרטיס המפרט את –

- (1) שם עושה השירות;
- (2) מקומה ותאריכה של עשיית השירות;
- (3) סוג השירות;
- (4) שכר השירות.

(ד) המוסר חשבון או קבלה לפי סעיף זה או גם זה וגם זה ישמור העתק מהם עד תום ששה חדשים מיום מסירתם.

פרק חמישי : הוראות כלליות

30. (א) מי שהוסמך לכך בכתב על ידי שר, רשאי, אם הוא משוכנע שהדבר דרוש כדי להבטיח את ביצועו של חוק זה או למנוע עבירה על הוראותיו –

- (1) להיכנס לכל מקום ולערוך בו חיפוש; אולם אין להיכנס למקום המשמש למגורים בלבד אלא על פי צו חיפוש מאת בית משפט מוסמך, והוראות הסעיפים 19 – 23 לפקודת הפרוצידורה הפלילית (מאסר חיפושים) יחולו בשינויים המחוייבים על חיפוש לפי פסקה זו;
- (2) לתפוס דבר שיש לו יסוד סביר להניח שנעברה בו עבירה לפי חוק זה, או שעשוי לשמש ראיה במשפט על עבירה כאמור.

(ב) דבר שנתפס לפי סעיף קטן (א), מותר להחזיק בו עד שבית משפט שלפניו הוגשה תביעה פלילית על עבירה שנעברה ביחס לאותו דבר, יחליט מה ייעשה בו; לא הוגשה תביעה כאמור תוך תשעים יום מיום התפיסה – יוחזר הדבר; נתעורר ספק למי להחזירו – יכריע בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נתפס הדבר על פי בקשת אחד התובע טובת הנאה בו, או על פי בקשת שר.

(ג) המחזיק דבר שנתפס לפי סעיף קטן (א) יטפל בו בדרך בעלים; לא טיפל כך ההדבר נשמד או ניוזק – ישולמו לבעליו פיצויים מאוצר המדינה.

31. (א) כל אדם חייב, לפי דרישתו של שר או של מי שהוסמך על ידיו בכתב, למסור לו או לשליחיו שהוסמכו לכך בכתב את הידיעות, הדוגמאות, הפנקסים ושאר התעודות שלדעת הדורש יש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצועו של חוק זה; דרשו שר או המוסמך מטירת דוגמאות – יימסרו הדוגמאות ללא כל תשלום.

(ב) הוראות סעיף 30 (ב) ו-(ג) יחולו, בשינויים המחוייבים, על החזקתם והחזרתם של תעודות שנמסרו לפי סעיף קטן (א).

(ג) דוגמאות שנמסרו לפי סעיף קטן (א) או שנתפסו לפי סעיף 30, מותר לבדקן במעבדה ולנהוג בהן בכל דרך אחרת.

חקירות

32. (א) מי שהוסמך לכך בכתב על ידי שר, רשאי לחקור כל אדם, שיש לו לפי הנחתו ידיעה על עבירה לפי חוק זה, בכל ענין הנוגע לאותה עבירה.

(ב) אדם הנחקר בתוקף סעיף קטן (א) או שנדרש למסור ידיעות או להמציא תעודות לפי סעיף 31, ולא השיב תשובות נכונות ומלאות או שלא המציא תעודות נכונות, דינו – קנס אלף לירות.

(ג) תשובות הנחקר לפי סעיף קטן (א) יירשמו וייחתמו כאמור בסעיף 3 לפקודת הפרוצידורה הפלילית (עדות) 5, וסעיף 4 לפקודת האמורה יחול לגביהן.

טסירת סחורות
תפוסות

33. נתפס דבר כאמור בסעיף 30 (א) והדבר הוא כעל חיים או מצרך העלול להתקלקל אם לא יימכר מיד, בין בגלל טיבו המיוחד ובין מסיבה אחרת, או שהוא חיוני, לדעת שר, לקיום אספקה סדירה או שירותים ציבוריים סדירים, רשאי השר להורות שהדבר יימכר על ידי מכרז פומבי או במחיר המקובל באותו יום; דמי המכר יופקדו בידי השר ויחולו עליהם הוראות אלה:

(1) הוגשה תביעה פלילית נגד אדם על עבירה שעבר ביחס לדבר שנתפס, ינהגו בדמי המכר כפי שיורה בית המשפט;

(2) לא הוגשה תביעה פלילית כאמור תוך תשעים יום מיום שנתפס הדבר – יחליט בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נתפס הדבר, על פי בקשת כל אדם התובע את הדבר או טובת הנאה בו או על פי בקשת השר, למי מגיעים דמי המכר או כל טובת הנאה בהם, והם יוחזרו בהתאם לכך;

(3) לא הוגשה כל תביעה לבית משפט השלום ביחס לדמי המכר תוך תשעים יום מתום תקופת תשעים הימים המפורשת בפסקה (2), יחולטו וינהגו בהם כפי שיורה השר שבידו הופקדו.

תקנות סדרי דין

34. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בבית משפט השלום בהליכים לפי סעיף 30 (ב) וסעיף 33 (2) ופרסום הודעות על הפקדת דמי מכר לפי סעיף 33.

הצנת רשיון או
היתר

35. הטוען שיש בידו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה חייב, לפי דרישה, להראות את הרשיון או את ההיתר לכל אדם שהוסמך לכך על ידי שר.

החילתם של
צווים

36. (א) צו שאינו כרפועל תחיקתי תחילתו ביום שנמסר לאדם הנוגע בדבר, אם לא נקבע בו תאריך מאוחר יותר, וצו שנשלח אל אדם בדואר רשום לפי מען מקום מגוריו הרגיל או מקום מגוריו האחרון, או מקום עסקו הרגיל או מקום עסקו האחרון, רואים אותו כאילו נמסר לו כתום ארבעים ושמונה שעות משעה שנמסר לדואר למשלוח.

(ב) בסעיף זה "צו" פירושו כפירוש הכיטוי "תקנה" בפקודת הפרשנות 6.

⁵ חוק איי, כרך א', פרק ל"ד, עמ' 439.
⁶ דיני ישראל, נוסח חדש, מס' 1, תשי"ד, עמ' 2.

37. כל תפקיד ששר רשאי למסרו לפי חוק זה, רשאי הוא למסרו לתאגיד, ומשעשה זאת לא יהיה תוקף לכל הגבלה שהוטלה על אותו תאגיד בין על-פי דין ובין באופן אחר, במידה שהיא עלולה למנוע אותו מלמלא התפקיד שנמסר לו, וכל הגבלה כזו לא תפטור אותו מלמלא אותו; ובלבד שאם היה התאגיד אגודה שיתופית – לא ימסור שר תפקיד כאמור אלא לאגודה מרכזית, כמשמעותה בפקודת האגודות השיתופיות.⁷

38. שר רשאי לקבוע, בצו, אגרות בעד מתן רשיון או היתר או בעד חידושים או הוצאת כל מסמך אחר הניתן לצורך חוק זה.

אגרות

39. (א) אדם שעשה אחת מאלה, בין בעצמו ובין על ידי פקידו, פועלו, משרתו, סוכנו או בא כוחו:

ענשים

- (1) עבר על הוראה מהוראותיו של חוק זה;
- (2) עבר על תנאי של רשיון או של היתר שניתן לפי חוק זה;
- (3) הפריע לאדם הפועל מטעם שר לבצע את סמכויותיו או מנע זאת ממנו;
- (4) העלים, השמיד, שינה או סירב להראות לאדם מוסמך כל פנקס או תעודה אחרת הנוגעים לחקירה הנערכת על-פי חוק זה;
- (5) שינה, ללא היתר מאת שר, או הרשה שישנו, רשיון או היתר שניתנו לפי חוק זה, או השאילם לאחר או הרשה לאחר להשתמש בהם;
- (6) גילה ידיעה שהגיעה אליו לרגל מילוי תפקיד לפי חוק זה כשהגילוי היה לא לצורך רשמי או על-פי היתר משר,

דינו – כדין אשם לפי סעיף 5 לחוק למניעת הפקעת שערים וספסרות (שיפוט), תשי"א – 1951⁸ (להלן – חוק העונשין), ולכית המשפט יהיו לגביו סמכויות בית הדין כאמור בסעיפים 5 ו-6 לאותו חוק.

(ב) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (א) על ידי פקיד, פועל, משרת, סוכן או בא-כוח כשהוא פועל בתחום תפקידו, אשם בעבירה גם מעבידו או מרשהו של העבריין, הכל לפי הענין, אלא אם יוכיח שני אלה:

- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
 - (2) שהוא מצדו נקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.
- (ג) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (א) על ידי חבר בני אדם, יואשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה מנהל פעיל, שותף, מנהל חשבונות או פקיד אחראי של אותו חבר, אם לא יוכיח שני אלה:

- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
- (2) שהוא נקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

(ד) יהיה בזה משום הגנה טובה לכל פקיד, פועל, משרת, סוכן או בא-כוח, הנאשם בעבירה על סעיף 20 (ב) או 26 (ב), אם יוכיח שפעל בשם מעבידו או בשם מרשהו, הכל לפי הענין, ובהתאם להוראותיו, וכי לא היה לו יסוד להניח, שמעשהו יביא למעבידו או למרשהו יותר מאשר ריווח או שכר סבירים.

(ה) יצא אדם חייב בדין בעבירה לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, נוסף לכל עונש אחר וכל אמצעי שהוא רשאי לאחוז בו לפי הסעיפים 5–6 לחוק העונשין, לחייב את הנאשם בהחזרת כל ההוצאות שנגרמו על-ידי הגשת המשפט, או באופן אחר על-ידי הימנעותו מלמלא אחרי הוראות חוק זה.

⁷ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ד, עמ' 336.

⁸ ס"ח 68, תשי"א, עמ' 40.

40. הטוען שיש בדיו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה — עליו הראיה. חובת הראיה
41. תביעה לדין לפי חוק זה לא תוגש אלא על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או על ידי בא-כוחו, או בהסכמתו בכתב של היועץ המשפטי לממשלה. הגשת תביעה
42. (א) שר רשאי לאצול לאחר מסמכויותיו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, פרט לסמכות להתקין תקנות והסמכות לתת צווים בני-פעל תחיקתי. אצילת סמכויות
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי שר לאצול לאחר את סמכותו לתת צווים הקובעים את מנות המצרכים שיימכרו לצרכן. הודעה על אצילת סמכויות תפורסם ברשומות.
43. שר רשאי, בצו שניתן לפי חוק זה, למנות רשות מבצעת לביצוע הצו; והרשות המבצעת רשאית לתת כל הוראות שלדעתה יש בהן צורך לביצוע הצו. רשויות מבצעות

44. (א) בטלות —

- (1) פקודת המצרכים ההכרחיים (מלאי), 1939;⁹
- (2) פקודת צרכי אוכל ומצרכים הכרחיים (פיקוח), 1939;¹⁰
- (3) פקודת הפיקוח על המזונות, 1942;¹¹
- (4) תקנות-שעת-חירום (קיום האספקה והשירותים החיוניים), תשי"ז—1957;¹²
- (5) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944;¹³
- (6) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1942;¹⁴
- (7) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1943;¹⁵
- (8) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1944;¹⁶
- (9) תקנות ההגנה (הטלת פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1942;¹⁷
- (10) תקנות ההגנה (הפיקוח על המזונות), 1942;¹⁸

(להלן בסעיף זה — "הדינים הפוקעים"); וכל מקום בכל חיקוק או בכל מסמך אחר שמדובר על אחד הדינים הפוקעים יראו אותו מיום תחילתו של חוק זה כמדובר על חוק זה.

(ב) כל צו שניתן לפי אחד הדינים הפוקעים ושהיה לו תוקף ערב תחילתו של חוק זה, יראוהו מאותו יום ואילך, כאילו ניתן מאת שר ביום תחילתו של חוק זה.

(ג) מקום שצו כללי אשר סעיף קטן (ב) חל עליו קובע הוראות ביחס למצרך מסויים יראו אותו מצרך כאילו הוכרו כמצרך בר-פיקוח לפי סעיף 5 (א) ביום תחילתו של חוק זה.

(ד) כל מינוי של מפקח מורשה או של מבקר לפי אחד הדינים הפוקעים יראוהו כאילו נעשה על ידי שר לפי חוק זה.

(ה) כל מקום שמדובר בחוק על רשות מוסמכת, רשות מפקחת או מפקח, לצורך אחד הדינים הפוקעים, יראו אותו מיום תחילתו של חוק זה כאילו היה מדובר על שר.

(ו) בסעיף זה "צו" פירושו כפירוש הביטוי "תקנה" בפקודת הפרשנות.

(ז) הוראות סעיף זה באות להוסיף להוראות פקודת הפרשנות ולא לגרוע מהן.

⁹ ע"ר 1939, תוס' 1 מס' 913, עמ' 74.
¹⁰ ע"ר 1939, תוס' 1 מס' 913, עמ' 70.
¹¹ ע"ר 1942, תוס' 1 מס' 1178, עמ' 3.
¹² ק"ת 671, תשי"ז, עמ' 764.
¹³ ע"ר 1944, תוס' 2 מס' 1359, עמ' 726.
¹⁴ ע"ר 1942, תוס' 2 מס' 1200, עמ' 842.
¹⁵ ע"ר 1943, תוס' 2 מס' 1260, עמ' 269.
¹⁶ ע"ר 1944, תוס' 2 מס' 1312, עמ' 13.
¹⁷ ע"ר 1942, תוס' 2 מס' 1227, עמ' 1297.
¹⁸ ע"ר 1942, תוס' 2 מס' 1181, עמ' 487.

45. ערר שהיה תלוי ועומד ערב תחילתו של חוק זה לפני ועדת עררים שהוקמה לפי סעיף 2 לחוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה (הוראת שעה) (מס' 9), תשט"ו-1955¹⁹, והועדה התחילה לדון בו, תוסיף הועדה לדון בו, אלא שהחל מיום תחילתו של חוק זה היא תחשב בהוראותיו, למעט ההוראות הקובעות סייגים פורמליים לתקפם של צווים, שאין להם אח בדין הפוקע שלפיו ניתן הצו המעורר.

תוקף החוק

46. (א) הגבלות שהוגבל בהן אדם בכל מסמך או התקשרות, אין בהן משום הגנה בפני הדרישה למלא הוראה על פי חוק זה.

(ב) כל מקום שהוראה בחוק זה סותרת הוראת כל חוק אחר, ההוראה שבחוק זה – עדיפה; אך אין הוראת סעיף זה באה לפגוע –

(1) בהוראת סעיף 9 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948;

(2) בהוראת סעיף 11 לחוק העונשין;

(3) בכל הוראה מהוראותיו של חוק שירות בטחון, תש"ט-1949²⁰.

ביצוע ותקנות

47. (א) הממשלה רשאית להעניק לכל אחד מחבריה את הסמכות לבצע חוק זה ולהתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

(ב) הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) יכולה להיות כללית או מסוייגת.

(ג) הודעה על הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.

48. תחילתו של חוק זה היא ביום ח' בטבת תשי"ח (31 בדצמבר 1957).

תחילה

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

¹⁹ ס"ח 147, תשט"ו, עמ' 134.
²⁰ ס"ח 25, תש"ט, עמ' 271.

חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ) (הארכת תוקף), תשי"ח-1957*

1. תקפן של תקנות א2 ו-22 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח-1948¹, הוא עד יום כ' בטבת תשי"ט (31 בדצמבר 1958).

הארכת תוקף

2. סעיף 1 לחוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ) (הארכת תוקף), תשי"ז-1957² – בטל.

כיטול

3. תחילתו של חוק זה היא ביום ח' בטבת תשי"ח (31 בדצמבר 1957).

תחילה

ישראל ברי-הודה
שר הפנים

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

* נתקבל בכנסת ביום ח' בטבת תשי"ח (31 בדצמבר 1957); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 332, תשי"ח, עמ' 128.

1 ע"ר תש"ט, תוס' א' מס' 33, עמ' 45; ס"ח 200, תשט"ו, עמ' 40.
2 ס"ח 228, תשי"ז, עמ' 116.